

Сидорик Юрій

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПРАЦІВНИКА ОВС.

Ефективність є однією із найважливіших характеристик діяльності. В психології неодноразово піднімалися питання підвищення ефективності праці, співвідношення індивідуальної та колективної діяльності, оцінки ефективності. В психології праці ефективність професійної діяльності досліджується в рамках вирішення задач професійного добору, атестації кадрів, навчання спеціалістів, організації праці. Проте, як зазначає Ю.Є. Якуніна, наразі залишається невирішеним ряд проблем. Зокрема, відсутнє єдине визначення терміну "ефективність діяльності"; незважаючи на існування класифікацій, які підкреслюють відмінності професій, одні і ті ж критерії пропонуються для професій різних типів; більшість авторів працюють над завданням виділення критеріїв ефективності, за допомогою яких можна оцінити будь-яку діяльність поза часовими масштабами і соціальним контекстом; основний акцент досліджень різних авторів робиться на пошуку об'єктивних критеріїв ефективності, показників результатів діяльності, суб'єктивні критерії ефективності професійної діяльності не вивчаються.

Професійна діяльність працівників ОВС є специфічним різновидом правоохоронної діяльності та за психологічною класифікацією належить до професій типу "людина – людина", які відрізняються особливостями предмету, засобів, умов, продукту діяльності. В професіях типу "людина-людина" взаємодія суб'єкта і споживача ("об'єкта") праці має риси спільної діяльності.

Виявлення ефективності діяльності працівника ОВС може опиратися на систему об'єктивних та суб'єктивних критеріїв. Об'єктивні критерії ефективності професійної діяльності не мають багатозначного трактування і є соціально закріпленими стандартами. Об'єктивні критерії, як правило,

спрямовані на параметри, які можна однозначно зафіксувати в реальності, відносяться до результату діяльності. Об'єктивний критерій завжди припускає норму і шкалу оцінки.

Суб'єктивні критерії ефективності професійної діяльності переважно виробляються самим суб'єктом. Здійснювана на їх основі оцінка, на противагу об'єктивній оцінці, не має жорсткої шкали і чітко встановленої норми. Питання співвідношення об'єктивних і суб'єктивних критеріїв оцінки ефективності професійної діяльності працівника ОВС достатньо складне, оскільки існують взаємопереходи об'єктивного і суб'єктивного. Значна кількість авторів вказують на трансформації об'єктивних критеріїв в суб'єктивні. У зв'язку із складністю вироблення жорстких і єдиних вимог до процесу і результату праці, в професіях типу "людина-людина" особливе значення набувають суб'єктивні критерії.

В оцінці ефективності власної діяльності професіонал значною мірою опирається на суб'єктивні індикатори успішності. Оцінка власної ефективності професійної діяльності заснована на інформації, яка не є очевидною для стороннього спостерігача, навіть якщо він знайомий із процесом даного виду професійної діяльності. Критерії такого оцінювання можуть залежати від засвоєних суб'єктом соціальних норм, цінностей, отриманої загальної та спеціальної освіти, досвіду професійної діяльності тощо.

Таким чином, професії типу "людина-людина" характеризуються відсутністю жорстких і єдиних вимог до процесу і результату праці. Об'єктивні критерії в даному типі професій не відображають повністю характеристик і особливостей діяльності. Система суб'єктивних критеріїв ефективності професійної діяльності не співпадає з об'єктивною (яка транслюється соціально). Тому оцінка ефективності професійної діяльності працівників ОВС повинна здійснюватись на основі не лише об'єктивних, але і суб'єктивних критеріїв, формування яких може відбуватись значною мірою на основі засвоєння соціальних еталонів і норм, досвіду діяльності, смислового ставлення до світу тощо.